

ČVUT

UCEEB

PŘEDSTAVENÍ METODIKY PLÁNOVÁNÍ VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ MALÝCH OBCÍ

Michal Kuzmič, Martina Sýkorová, Michaela Malá

Univerzitní centrum energeticky efektivních budov ČVUT

15. 1. 2021

PROGRAM SETKÁNÍ

Úvod, představení účastníků

Představení metodiky

Představení příloh metodiky

Přestávka

Diskuze na téma

- Metodiky
- Proměny veřejných prostranství

CÍL SETKÁNÍ

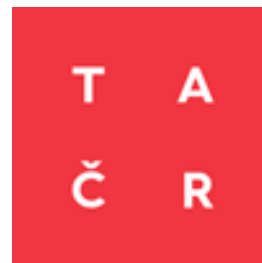
Představit *Metodiku plánování veřejných prostranství malých obcí*

Diskutovat model užívání metodiky z pohledu MAS

PARTNEŘI PROJEKTU

Projekt Atraktivní obec byl podpořen Technologickou agenturou ČR - Éta

Aplikačním garantem je Středočeské inovační centrum

Dále se podíleli:

Konzultace obcí: Bílovice nad Svitavou, Buštěhrad, Dolní Břežany, Drahelčice, Hrusice, Kadaň, Kyjov, Litomyšl, Mnichovice, Nový Jičín, Slavičín, Slavkov u Brna, Statenice a Velká Polom

Za odborné rady patří poděkování odboru územního plánování ORP Černošice, Ministerstvu pro místní rozvoj ČR, Středočeskému inovačnímu centru, Svazu měst a obcí ČR, České komoře architektů a MAS Český Západ.

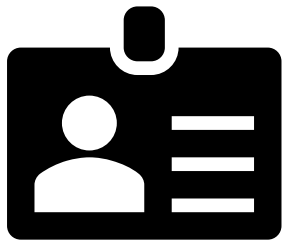
No: TL01000555

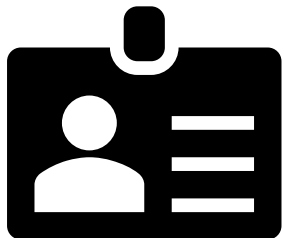
ZDROJE PRO OBCE A VEŘEJNÉ ZADAVATELE

PŘEDSTAVENÍ ÚČASTNÍKŮ

Jaké je Vaše **jméno** a kterou **MAS** či jinou organizaci **obcí** zastupujete?

Jaká máte **očekávání** od tohoto setkání a od metodiky?

PROČ METODIKA VZNIKLA?

Je směřována hlavně **představitelům malých obcí**,
pro které je plánování a zvelebování veřejného
prostoru **časově i kapacitně náročné**

Nejsou ORP = nemají dostatečné
odborné a personální kapacity na to
řešit obecní veřejná prostranství

Přitom **i v malých obcích mají veřejná
prostranství důležitou roli:**

- Plní společenskou funkci
- Nabízí místním aktivní trávení
volného času

Náves Velká Polom. Autorem návrhu je Ateliér 38, s.r.o.

JAK METODIKA VZNIKALA? SPOLUPRÁCE S (NEJEN) MALÝMI OBCEMI VE STŘEDOČESKÉM KRAJI I JINDE

Multioborový tým ČVUT UCEEB – **architekti, urbanisté, sociologové, specialisté na nové technologie**

Odborné konzultace s příslušnými institucemi (odbor územního plánování ORP Černošice, MMR, SIC, SMOČR, ČKA)

Spolupráce s (nejen) malými obcemi ve Středočeském kraji i jinde (Hrusice, Mnichovice, Buštěhrad, Drahelčice a další)

CO JE CÍLEM METODIKY?

Přehledně a srozumitelně provádí představitele obcí **procesem plánování proměny veřejných prostranství**

Výstupem tohoto procesu je **kvalitní zadání pro studii veřejných prostranství**

- ➡ Je opřené o potřebná **data**
- ➡ Zohledňuje **potřeby obyvatel**
- ➡ Dané veřejné prostranství pojímá jako **originál**

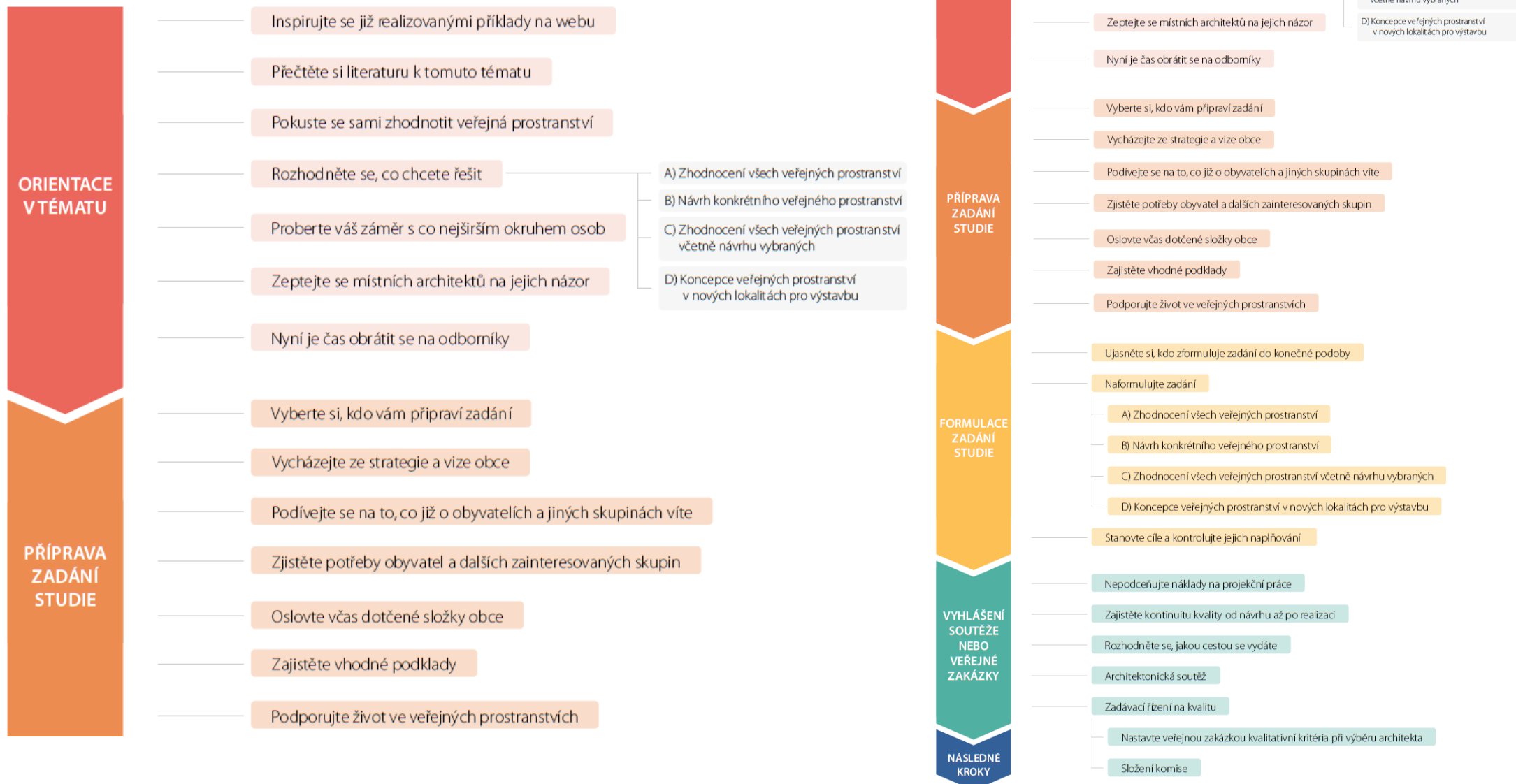
Metodika **není jen návodem** jak přistoupit k proměně veřejných prostranství, ale také **obsahuje soubor nástrojů, které představitelům obcí pomohou stát se informovanými rozhodovateli**

Vyzývá představitele obcí, aby se stali **rovnocennými partnery v dialogu s nezastupitelnými odborníky** z řad architektů, projektantů, sociologů atd.

Vzájemná komunikace a spolupráce mezi představiteli obcí, úřady, odborníky a obyvateli je základním klíčem k úspěšnému vytvoření kvalitního zadání studie veřejného prostranství.

CO JE OBSAHEM METODIKY?

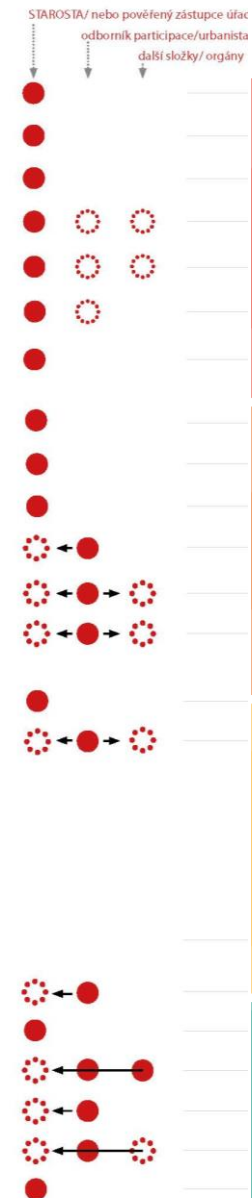

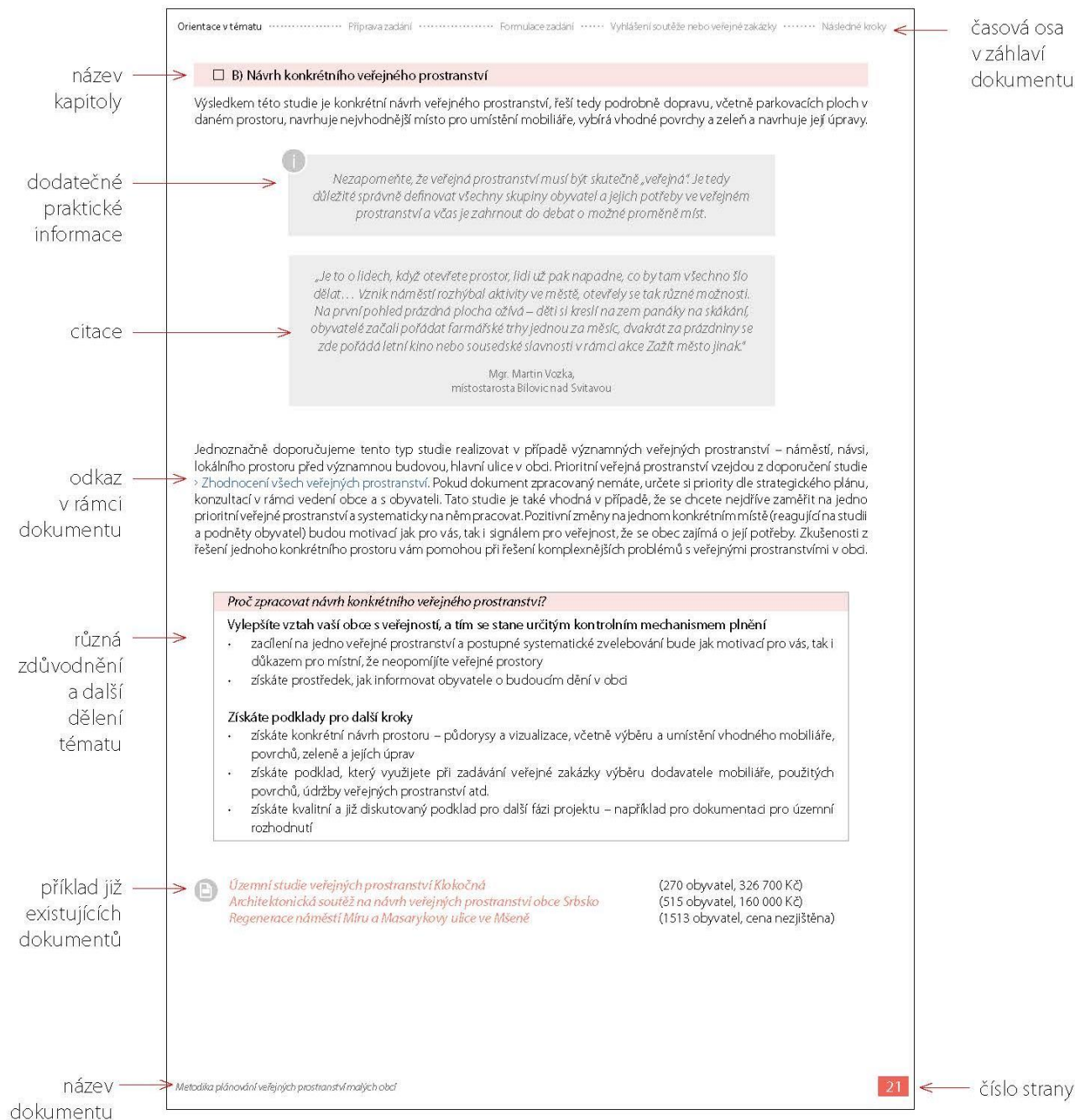
CO JE OBSAHEM METODIKY?

- Ujasněte si, kdo zformuluje zadání do konečné podoby
- Naformulujte zadání
 - A) Zhodnocení všech veřejných prostranství
 - B) Návrh konkrétního veřejného prostranství
 - C) Zhodnocení všech veřejných prostranství včetně návrhu vybraných
 - D) Koncepte veřejných prostranství v nových lokalitách pro výstavbu
- Stanovte cíle a kontrolujte jejich naplňování
- Nepodceňujte náklady na projekční práce
- Zajistěte kontinuitu kvality od návrhu až po realizaci
- Rozhodněte se, jakou cestou se vydáte
- Architektonická soutěž
- Zadávací řízení na kvalitu
 - Nastavte veřejnou zakázkou kvalitativní kritéria při výběru architekta
 - Složení komise

- Inspirujte se již realizovanými příklady na webu
- Přečtěte si literaturu k tomuto tématu
- Pokuste se sami zhodnotit veřejná prostranství
- Rozhodněte se, co chcete řešit
 - A) Zhodnocení všech veřejných prostranství
 - B) Návrh konkrétního veřejného prostranství
 - C) Zhodnocení všech veřejných prostranství včetně návrhu vybraných
 - D) Koncepte veřejných prostranství v nových lokalitách pro výstavbu
- Proberte váš záměr s co nejširším okruhem osob
- Zeptejte se místních architektů na jejich názor
- Nyní je čas obrátit se na odborníky
- Vyberte si, kdo vám připraví zadání
- Vycházejte ze strategie a vize obce
- Podívejte se na to, co již o obyvatelích a jiných skupinách víte
- Zjistěte potřeby obyvatel a dalších zainteresovaných skupin
- Oslavte vás dotčené složky obce
- Zajistěte vhodné podklady
- Podporujte život ve veřejných prostranstvích
- Ujasněte si, kdo zformuluje zadání do konečné podoby
- Naformulujte zadání
 - A) Zhodnocení všech veřejných prostranství
 - B) Návrh konkrétního veřejného prostranství
 - C) Zhodnocení všech veřejných prostranství včetně návrhu vybraných
 - D) Koncepte veřejných prostranství v nových lokalitách pro výstavbu
- Stanovte cíle a kontrolujte jejich naplňování
- Nepodceňujte náklady na projekční práce
- Zajistěte kontinuitu kvality od návrhu až po realizaci
- Rozhodněte se, jakou cestou se vydáte
- Architektonická soutěž
- Zadávací řízení na kvalitu
 - Nastavte veřejnou zakázkou kvalitativní kritéria při výběru architekta
 - Složení komise

ČVUT

UCEEB

PŘÍLOHA ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI DO PLÁNOVÁNÍ PROMĚNY VEŘEJNÉHO PROSTRANSTVÍ

Setkání s veřejností nad mapou

Jedná se o další způsob, jak se s obyvateli pobavit o veřejných prostranstvích ve vaší obci. Jejím účelem je získat jejich jednoduché hodnocení aktuálního stavu veřejných prostranství (např. oblíbená, neoblíbená a problematická místa) a zmapovat potřeby obyvatel. Tato aktivita má výrazný participativní potenciál – dokáže účastníky pohlítkat a živě nad jednotlivými připomínkami a podněty diskutovat.

Setkání s veřejností nad mapou může mít několik variant. Může se jednat o samostatnou participativní aktivitu nebo může být součástí veřejného setkání s diskuzí. V obou případech platí, že se bude konat v nějakém neutrálním prostředí (např. kulturní dům, sokolovna, salónek restaurace). V takovém případě je tato aktivita vhodná, pokud potřebujete probrat veřejná prostranství ve vaší obci obecně, tzn. v metodice jste zvolili postup A, C či D). Nebo lze setkání nad mapou uspořádat přímo v daném veřejném prostranství, čímž se vyhnout opomenutí některých připomínek a o své názory se mohou podělit i lidé, kteří místem zrovna prochází. Tento přístup je vhodný hlavně pro řešení konkrétního veřejného prostranství (tedy postup B), ale je možné je využít i pro postupy A, C a D (jen je potřeba mít na paměti, že v těchto případech je potřeba zorganizovat takových setkání několik – po všech veřejných prostranstvích v obci).

Zaznamenávání do mapy lze zajistit i v online podobě, výhodou je, že obyvatelé se aktivitě můžou věnovat kdykoliv z pohodlí domova. Doporučujeme ji využít pouze jako doplněk výše uvedených „osobních“ variant, protože se v nich může mnoho názorů ztratit. Online mapu pro sběr podnětů lze využít v jakémkoliv postupu při plánování veřejných prostranství (A, B, C, D).

Zdroj: <https://palmovkated.cz/aktuality/palmovka-v-cervnu-ozila/>

Procházka po veřejných prostranstvích

Procházka představuje atraktivní způsob, jak zapojit veřejnost do plánování veřejných prostranství. Tím, že se účastníci nachází přímo v lokalitě, je pro ně jednodušší se o daném prostoru bavit a přicházet s náměty na řešení vnímaných problematických míst. Během cesty účastníci poukazují na konkrétní problémy v lokalitě (např. místa nebezpečného přecházení silnice, nevhodné dispozice umístění laviček atd.), podávají nápady na jejich řešení a všimají si možností ke změně. Trasa je předem naplánována s tím, že jsou vybrána konkrétní místa, která by bylo vhodné na základě již proběhlých participativních aktivit probrat. Výhodné je procházku doplnit i o fotografa, který veřejností zmiňovaná místa dokumentuje.

PŘÍKLAD PODOBY A STRUKTURY DOTAZNÍKU

Dotazník: Veřejná prostranství v centru obce

Vážení obyvatelé obce,

prosíme vás o vyplnění krátkého dotazníku, jehož výsledky poslouží jako podklad pro strategické rozhodování obce a její rozvoj.

Dotazník se zaměřuje na veřejná prostranství v centru vaší obce (okolí obecního úřadu, ulice, hřiště, okolí zastávek autobusu, rybník a další veřejné plochy, viz mapka dále), na to, jak se v nich cítíte, co se vám líbí a co vám naopak schází. Dotazník je anonymní.

Zároveň vás zveme ke společné procházce po centru obce, během které si popovídáme o současném vzhledu zdejších veřejných prostranství. Procházka se bude konat v pátek 11. září 2020 a začne v 17,00 před obecním úřadem.

Děkujeme, že se chcete zapojit a být součástí plánů týkající se zvelebování veřejných prostranství v centru obce.

Vyplněný dotazník prosím odevzdejte na určené místo v obchodu, v hospodě nebo na obecním úřadu, a to do 31.8.2020.

VÁŠ VĚK:

Napište číslo:

POHLAVÍ:

☐ Muž

☐ Žena

JAK DLOUHO V OBCI ŽIJETE?

☐ Celý život / od dětství

☐ Přistěhoval/a jsem se před..... lety (doplňte číslo)

Připomínka: Následující otázky se týkají veřejného prostranství, tedy oblastí, která je vyznačena na následující mapce. (Pozn.: zde vložte obrázek s mapkou a daným veřejným prostranstvím)

- **Důraz na zapojení místních**
- **Základní přehled toho, na co je při plánování a realizaci participativních aktivit dobré myslet**
- **Přehled ověřených participativních metod vhodných pro (nejen) malé obce**
- **Ukázky konkrétních nástrojů – dotazníku a rozhovoru**
- **Tipy na snížení finanční náročnosti**

NABYTÉ ZKUŠENOSTI Z PARTICIPATIVNÍCH AKTIVIT S VEŘEJNOSTÍ V MALÝCH OBCÍCH

Doporučený postup

- Dotazník/ anketa
- Setkání se zainteresovanými stranami
- Veřejné setkání s diskuzí/ setkání s veřejností nad mapou/ procházka po veřejných prostranstvích
- Veřejné setkání k návrhu

Co se osvědčilo

- Pořádat participaci venku
- Spojit participaci k VP s dalším tématem, které obec řeší
- Uspořádat participaci v rámci události konané v obci
- Zapojit co nejširší spektrum místních
 - Nezapomeňte na děti a mládež

*„Přínos participace veřejnosti na proměně veřejného prostranství spatřuji hlavně v **poznání názorů různých lidí a uvědomění si, co je jejich příčinou.** To je důležité nejen pro vedení obce, ale také pro lidi samotné. **Jde hlavně o vzájemné pochopení různých pohledů a uvědomění, že můj názor není ten jediný.**“*

PŘÍLOHA TIPY NA ZLEPŠENÍ VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

by měl být volný pro občany. Auta zaparkovaná v centrální části náměstí zabraňují pohybu chodců, ruší výhledy na zajímavé stavby na náměstí a působí jako parkovací plochy před obchodními centry. Pokud považujete přítomnost parkovacích stání na náměstích a návších za nezbytnou, preferujte jejich realizaci při okraji veřejného prostoru.

V ulicích se snažte co nejvíce chránit stávající zeleň a pokuste se realizovat nové plochy zeleně. Ideální bude, pokud zelené plochy osadíte vzrostlými stromy (pozor však na kolizi s podzemními sítěmi technické infrastruktury), čímž vytvoříte alej. Stromy je možné také umísťovat mezi parkovací stání ve stejném rastru, například po každém třetím podélném parkovacím stání.

Jak povrchy přispívají k lepší orientaci v prostoru?

Formování a orientace v prostoru je velmi dobře možná i pomocí **použití různých povrchů**. Pokud budete jasně definovat, jaký povrch je určený pro pohyb motorové dopravy, jaký je určen pro parkování a jaký je vyhrazen pouze pro chodce, bude tak tento prostor využíván. Je tedy třeba pomocí povrchů jasně definovat, v jakém prostoru dominuje jaká aktivita (pohyb pěších, pohyb aut, parkování aut) a minimalizovat plochu pro motorovou dopravu pouze na normově definované rozměry. Obecně platí, že nejasné přechody, „rozplízlé“ hrany povrchů a příliš široké plochy asfaltu jsou nebezpečné pro chodce a nepříjemné pro řidiče, protože zhoršují jejich orientaci v prostoru.

Nevhodné materiálové řešení povrchů – je použit pouze jeden typ povrchů pro pohyb i parkování automobilů, pro cyklisty, pěší i pro autobusovou zastávku. Vodorovné dopravní značení pomocí bílých čar, které určuje příslušnost prostoru, je třeba často udržovat. Časem dojde k tomu, že bílé čáry zmizí a převládne zde dominance automobilové dopravy.

Zdroj: www.cervenkostelec.cz/aktuality/2017-10-verejne-prostranstvi-mezí-skolami

Vhodné materiálové řešení povrchů – pro každou z dílčích funkcí prostoru je použit jiný materiál (pohyb pěších – asfalt, parkování – zatravněvací dlaždice), vyvýšený chodník (zhuťněný písek). Toto řešení zároveň přispívá k zasakování vody přírodě blízkým řešením (zatravněvací dlažba, mělký průleh se zelení podél chodníku).

Zdroj: www.iprpraha.cz/promenasidliste

- Srozumitelně popsané **základní architektonické principy**, které jsou doplněné ilustrativními obrázky
- **Představení malých zásahů do veřejných prostranství**, které nevyžadují povolení podle stavebního zákona
- Zástupci obcí tyto zásahy často realizují po svém, bez předchozí konzultace s architektem

PŘÍKLADY VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

ČVUT

UCEEB

PŘÍKLADY VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ + FORMULÁŘ ZHODNOCENÍ VP PŘÍMO NA MÍSTĚ

Čeho si všimnete jako první, když do něj přicházíte či přijíždíte?

Jak byste zhodnotili řešení z hlediska bezpečnosti?

Před vstupy do objektů je dostatek prostoru.

Jak byste zhodnotili řešení z hlediska dostupnosti i pro lidi se zvláštními potřebami?

Chodníky mají dostatečnou šířku, pohodlně zde projdou dvě dospělé osoby vedle sebe.

Láká k zastavení či pobytu.

PŘÍLOHA FORMULÁŘ PRO ZHODNOCENÍ VEŘEJNÉHO PROSTRANSTVÍ PŘÍMO NA MÍSTĚ

1. O jaké VEŘEJNÉ PROSTRANSTVÍ se (dle typologie) jedná? Zaškrtněte.		
☐ náměstí	☐ návěs	☐ lokální veřejné prostranství (lokální náměstí)
☐ sídlištní prostory	☐ příměstský rekreační les	☐ městská zahrada
☐ park	☐ ulice	☐ nábřeží
☐ dětské hřiště	☐ jiné specifické prostory: _____	☐ hřbitovy
2. Jak hodnotíte VYUŽÍVANOST A FUNKCE tohoto veřejného prostranství?		
2.1 Čeho si v tomto prostranství všimnete jako první, když do něj přicházíte či přijíždíte? Proč? Vypište:		
2.2 Je toto prostranství navštěvované, využíváno? Proč?		ANO / NE / NĚKDY
2.3 Jaké různé skupiny lidí ho navštěvují (např. dle pohlaví, věku, chodci, cyklisti, in-line bruslaři, lidé se psy, lidé bez domova atd.)? Vypište:		
2.4 Jaké různé aktivity zde návštěvníci provozují? Vypište všechny možné aktivity a konkrétní akce, události:		
2.5 Jaké funkce toto prostranství plní? Zaškrtněte všechny funkce:		
☐ Pobytová (lavičky, pikniková místa, dětské hřiště) ☐ Rekreační (vysoký podíl zeleně, který vybízí k trávení času) ☐ Reprezentativní (prostor má vazbu na významné budovy v obci – kostel, obecní úřad) ☐ Pietní, duchovní (kostel, památník, boží muka v krajině, hřbitov) ☐ Komerční (vysoký podíl obchodů a služeb ve vstupních podlažích zástavby) ☐ Společenská (pořádání kulturních a sportovních akcí městem, městskými spolky, aktivními občany) ☐ Sportovní (hřiště, <u>workout</u> , vhodné podmínky pro koupání, běh, jízdu na kole/in-line bruslích) ☐ Dopravní, propojující (dominantní je provozní funkce, místní komunikace, parkoviště) ☐ Jiné – vypište jaké:		
2.6 Má toto prostranství potenciál rozvinout další funkce , které by mohlo plnit do budoucna?		

- Univerzální **pomůcka** pro představitele obcí **k nahlédnutí na dané veřejné prostranství optikou architekta nebo urbanisty**
- **Podpora představivosti a přemýšlení zástupců obcí nad prostorem** tak, aby se stali rovnocennějším partnerem pro jednání s architektem či urbanistou

A TEĎ TO NEJDŮLEŽITĚJŠÍ...

Metodika plánování veřejných prostranství malých obcí bude **volně dostupná na konci března 2021** na webu ČVUT UCEEB.

DISKUZE NA TÉMA METODIKY A PROMĚNY VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

Co jste si ze setkání **odnesli**?

V čem by metodika byla **přínosná** ve Vaší praxi v MAS? Využili byste ji?

Jak hodnotíte její přínos **z pohledu obce**?

Jakými způsoby by se metodika měla/ mohla **šířit** dál?

Z hlediska plánování proměny veřejných prostranství, **setkáváte se** ve Vaší praxi **s nějakými problémy**? A **s čím se potýkají obce**?

DĚKUJEME ZA VÁŠ ZÁJEM

Ing. Mgr. Michal Kuzmič

Spolupráce s průmyslem a městy, ČVUT UCEEB

Michal.Kuzmic@cvut.cz

773 070 447

Ing. arch. Martina Sýkorová

Architektura a životní prostředí, ČVUT UCEEB

Martina.Sykorova@cvut.cz

602 273 597

Mgr. et Mgr. Michaela Malá

Participativní plánování a design, ČVUT UCEEB

Michaela.Mala@cvut.cz

728 848 984

Univerzitní centrum energeticky efektivních budov ČVUT

www.uceeb.cz